

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Epistola de miseria curatorum seu plebanorum

[Straßburg], vor 25. Okt. 1489

Tercius diabolus es coca tua domina

[urn:nbn:de:bsz:31-296765](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-296765)

Iste didicit facere bellum. sic per falsam amicitiam contra do-
minum suum iste non desinit suscitare prelium. Ego in uel-
lis ecclesie pastor multa beneficia campanatori cuidam erbis-
bui. sed quicquid propter suam maliciam beneficia solita abstuli:
tam cito in malis que deo teste non feci validum apud of-
ficialem traditorem cognoui. Sed quid? Judas se Iuspe-
dendo pessimum luit reatum. et multos cognosco cam-
panatores in summa paupertate suum penitere flagitium. quod
rum scelera ita singulis plebanis sunt cognita. ut tamquam oues
errantes: nusquam habere possunt seruicia

Tercius diabolus est coca tua

domina. per quam habes tot temptationum stimulos: quot
in capite geris capillos. nunquam fidelis. semper pigra. in cum-
ctis rebellis. Que nisi ab omnibus esset despecta meretrix:
nullatenus domus tue fuisset facta dispensatrix. Et quia est
famula tua: non permanens uxor: in singulis abitabit. ut
dum a te propter sui maliciam expellitur: penuriam nullam
in futuro patiat. tanto minus te curat. quanto plus: quod
ea carere non potes: considerat. Hoc malum et alia quamplura
quandocumque in ea inuenies: ab intra per iracundiam consu-
meris. Datum est si percutis. peius est: si ad hoc nihil di-
cis. tunc si rem recte discutis: nullum te miserabilius appropin-
quabis. Cum vero non: aut uix sit fidelis viro legitima. quod
modo esse potest comoda plebano soluta. Si (quod valde
rarum est: et accidens) matronam sanctam habet: super
omnes sanctos eandem celebrare oportet. Et quicquid in dis-
pensando commodat: tamen multum verbis suis murili-
bus stimulat. Eterum: leccatrix forsitan est. Igitur vult li-
bidinis ardorem in ea a te extinguere. quem si non deles ma-
le habes. Si vero animum eius cupientem expleas: te ipsa
non tu illam possides. Sic fit antequam cocam cum filiis di-
mitteres: potius ecclesia dimissa cum eisdem exul maneres
Deu quanta miseria curatorum. Numquid melior buccella
panis alrare exiguum cum pace: quam domus plena diuitiis:
ecclesia magna cum merore. Sed obiceret quis. damna plus-
tima suscipis. preter omnia famam bonam amittis. cur non

pocius probam et honestam queris. ex cuius pronida dis-
pensatione multa comoda capis. et omnem infamiam p̄ter
fugis. Quantum ego capere possum: qz infelic viuis. tue i
felicitatis manifesta causa ipse existis. Audi. quia qui talia
ponis q̄ insipienter loqueris. Sine dubio hec amplius
non obūcis: si diligenter quam dicam curatoruz ignominij
am agnoscis. **Suspensor Excozeator. Surator.** nomina
differentia sunt officia. **Suspensor:** fures patibulo annexo
tit. **Excozeator** ipsos equos excozeat. **Surator:** dei populū
informat. **Illoz** officium quodlibet est necessarium. **Nū-**
dus eidem carere non potest. **Sum** fures omnia tollent
Squi ad nares fetere. **Homines** boifarent. **Quantū** igitur
isti tres omnibus hominibus necessarij sunt. tantū om-
nes homines eos despiciunt. **Inter** suspensorem excozia-
torem. **Suratorem** in laicis quo ad aspersionem. nihil i-
terest. **Ego** nondū pastozalem curam gerens: honestā quā
dam matronam in cocaz futuram subtilibus verbis meis
conueni. **Sed** qñ famulandi tempus aduenit: infamatōez
timens: famulari respuit. **Seruus** cū capellanis. comedē
voluit. **Sus** cū gallinis aucis esuriuit. **Nemo** vaccas mul-
sit. omnis honesta famulatum meum fugit. **Quis** precor-
me tunc angustior fuit: quem etiā inuitam deum testificor:
multum infamatam p̄sonam. **Slauicam** natura infidelez.
bibulaz in meam dispensatricem recipere oportuit. **Dic** er-
go queso que virtuosa. munda. casta. suspensori. excoziato-
ri. curatozi vnq̄ famulabitur? **Fortē** itez obūcis. quasi om-
nis curatoz concubuit. quia vero casta ancillas suas mul-
tos curatozes maculare apphendit. **Maculationez** fugi-
ens: famulari contemnit. **Sibi** ip̄i igitur talis contrarius
existit. **Si** continenter viueret: nullam in honestis acqui-
rendis difficultatē haberet. **Audi** qui ita imperas. **Quis**
fortior. sanctior. samfone. dauid. salomone. **Si** fortitudo.
sanctitas. sapientia. samsonem dauid. salomonem. a con-
cubitu mulieris p̄seruare non potuit. quis curatozes ab
eodem veneno vnq̄ liberabit? **Sicut** impossibile est. cum
pice communicari. et ab ea non coinquinari. ita non susci-
piendum est cum muliere habitare. et ab ea non maculari.

Si vir uxorem habens non vivens sine necessitate castita-
tem conjugalem sepius defedat. Quis raram est: si curator
uxorem non habens semper vivens se non coinquinat. Ab
hoc tempore quo clericos ab uxoribus sanctio apostolica
sequestravit: nullus unquam quantumcumque sanctus et con-
tinens sine suspitione fuit. Fortiter propterea audeo in medi-
um proferre. Si inter curatores nullus concubinarium
esset adhuc propter eandem suspitionem curatori honesta non
deseruiret. Quapropter cum fiducia loquor: nisi ecclesia pro-
fertim curatores in antea uxores habere tolleret cum scor-
tis omnes usque ad unum domesticarum curas portare oporteret
Quantum dedecus. Unde populus incidit damnationis
periculum. unde deberet sumere bene vivendi exemplum.
Antea per sacerdotis prolem tota nostra salus profuxit.
Nunc autem non nisi scandalum venit. Olim unusquisque
sacerdotum in sua legitima contentabatur. Nunc vero sa-
cerdos quia propriam non habet: feminis indifferenter vi-
tatur. De illis nemo quod malum est promebat. De istis
quomodo luxuriantur etiam puer cantat. Sic ad ultimum
quocumque es plebane / si cocam etiam honestam habes et
multa ex ea incommoda recipis. et super omnia infamiam
incuris

Quartus diabolus est vitricus

Qui ecclesie tantum impugnat. quantum est quod non con-
siderat. in ecclesia tua sine licentia mendicat. Mendicandi
tempus non observat. De comodo tuo semper murmurat
quando non totum ad suam tabulam accumulat. ad fabam
te non curat. Qui oblationes recipiendi auctoritatem se ha-
bere existimat. preterea ecclesie legata solus capit. Tabulam
secum non dividit. imagines cereas sicut suas ad trabes ne-
ctit. Caseos. ova. pullos. linum vendit. Limiterij gramini-
na metit. In exequijs lumina tollit. Sedes in ecclesia edi-
ficandi et quoties reponendi licentiam tribuit. Compu-
tationem receptorum expositorum sine te facit. Unum duntaxat
deest. Missas celebrare nescit. alias totam ecclesiam tuam regit
Dura septatio. quod est plebanus. si quicquam in ecclesia ad libitum facit vi-